

BETEENDEPROBLEM

Temadag om Fragile-X

26 april 2006

Ulrika Långh

Leg. psykolog

Leg. psykoterapeut

OLIKA TYPER AV BETEENDEPROBLEM

- Skadar sig själv
- Skadar andra
- Slår sönder saker
- Skriker
- Kladdar med mat
- Kladdar med avföring
- Stereotypier
- Tjatande, repetitivt frågande
- Rädslor/fobier
- Tvång/fixeringar

VARFÖR?

- Smärta
- Epilepsi
- Självstimulering
- Kommunikativ funktion

SJÄVSTIMULERING

- Alla människors nervsystem behöver stimulans
- Alla håller på med "självstim" (lyssnar på musik, läser, tittar på TV mm)
- Om man saknar många färdigheter riskerar "självstimmet" att bli stereotypisk och inte alltid socialt accepterad
- Om man inte förstår så mycket blir man understimulerad och självstimmar mer.

EXEMPEL

- Gungningar
- Ljud av olika slag
- Tända och släcka lampor
- Blinka
- Gnissla tänder
- Handviftningar

STRATEGIER

- Vilka sinnen stimuleras av aktiviteten?
- Välj en aktivitet som är bra och socialt accepterad och försök ersätta den
- Ge olika typer av stimulans genom aktiviteter mm

KOMMUNIKATIV FUNKTION

- När ett beteendeproblem uppstår sker det ofta i ett socialt sammanhang
- Leder nästan alltid till en reaktion från omgivningen
- Har ofta börjat i en liten skala och sedan trappats upp

EXEMPEL

- Skriker högt
- Slår sig i huvudet
- Nyps
- Biter sig i handen
- Kastar saker
- Drar i håret

VILKEN FUNKTION?

- Man får en sak, något att äta eller något att dricka
- Man får sällskap
- Man slipper krav

HYPOTESEN OM KOMMUNIKATION

- Problembeteenden fungerar “**som om**”
det vore en form av kommunikation
  - Menar inte att endast de som inte kan prata har beteendeproblem
  - Menar inte att individer systematiskt och med vilja använder beteendeproblem för att influera andra
- **Men-** kommunikationssvårigheter är en stor riskfaktor!

ERFARENHETER!

- Våra handlingar styrs av våra erfarenheter
- Erfarenheten/konsekvensen kommer efter handlingen och påverkar hur vi handlar nästa gång.
- Konsekvensen ökar eller minskar sannolikheten för ett beteende

S

**Ska borsta
tänderna på
kvällen och
sedan gå och
lägga sig**

B

**Springer iväg
skriker,
sparkar och
slåss**

K

**Föräldrarna
tjatar, springer
och hämtar.
Båda
föräldrarna
håller fast
under tand-
borstningen**

S

**Mamma pratar
telefon**

B

**Slår lillebror
som ligger och
sover**

K

**Mamma lägger
snabbt på
luren, kommer
och säger
”nej, inte slå,
klappa fint”**

S

**Ska till skolan
på morgonen.
Bråttom!
Ska klä på sig.**

B

**Kastar sig på
golvet, skriker,
slår pappa**

K

**Pappa klär på
och bär ut i
taxin.**

S

**Hungrig
Väntar på mat**

B

**Slår sig i
huvudet**

K

Får mat först

S

**Sitter på
samlingen
Hänger inte
med**

B

**Börjar skrika
högt**

K

**Tas ut från
samlingen
Får tillsägelse
att inte skrika
Tystnar när
kommer ut**

FARAN MED IGNORERING

- Vi vänjer oss vid beteenden och reagerar inte lika ofta och lika snabbt
- Bestämt att inte reagera eftersom det är ett dåligt beteende
- Beteenden som tidigare har lönat sig tenderar att öka i intensitet ifall de plötsligt inte fungerar
- På så vis har ofta svåra beteendeproblem gradvis formats att bli värre och värre

TRÄNA IN FÄRDIGHETER

- Färdigheter för att kunna delta i olika sammanhang för att få stimulans
- Kommunikativa färdigheter

KOMMUKATIVA FÄRDIGHETER

- Tal
- Tecken
- Bilder
- Symboler
- Fysisk kontakt

SYFTE OCH PLAN

- Den nya kommunikativa färdigheten skall ersätta beteendeproblemet
- Personen måste ha möjlighet att kunna lära sig den
- Viktigt att den blir mycket mer effektiv än beteendeproblemet

FALLBESKRIVNING

- Pojke V, 6 år
- Diagnosen autism
- Utagerande (slår och kastar saker)

REGISTRERINGSKORT

Namn: **Observatör:**   **Datum:**   /

Situation (rum/plats/aktivitet/med vem/när/hur länge):

Problembeteende:

Reaktioner från omgivningen:

SAMMANSTÄLLNING

Situationer	Beteenden	Konsekvens	Funktion?
Sitter själv	Slår någon i ryggen	Vuxen vänder sig	Uppmärksamhet
A finns i rummet	Slår A (i ryggen)	Vuxen försöker hindra	Uppm. Få bort A
Äter mat, A låter	Kastar bestick/muggar	Vuxen stoppar	Få bort A?Uppm
Går promenad/tyst?	Slår i ryggen	Vuxen vänder sig	Uppmärksamhet
Tillsammans barnen	Slår i ryggen	Barn vänder sig/stannar	Få kontakt
Är med vuxen i hallen	Slår i ansiktet/ryggen	Vuxen säger till	Krav??
Får tillsägelse eller nej	Slår	Vuxen säger till	Krav??

PARADIGM

Person står
Med ryggen
Mot V

Går fram
och dunkar
i ryggen

Person vänder sig om
Tittar på V
Säger något
Räcker över något

UNDERSKOTT

- Tal riktat till personer
- Ta kontakt
- Be om uppmärksamhet
- Säga nej
- Ögonkontakt
- Lyssna på och förstå andra
- Lekfärdigheter

ÖVERSKOTT

- Slår barn
- Slår vuxna
- Kastar saker
- Ständigt rabbel

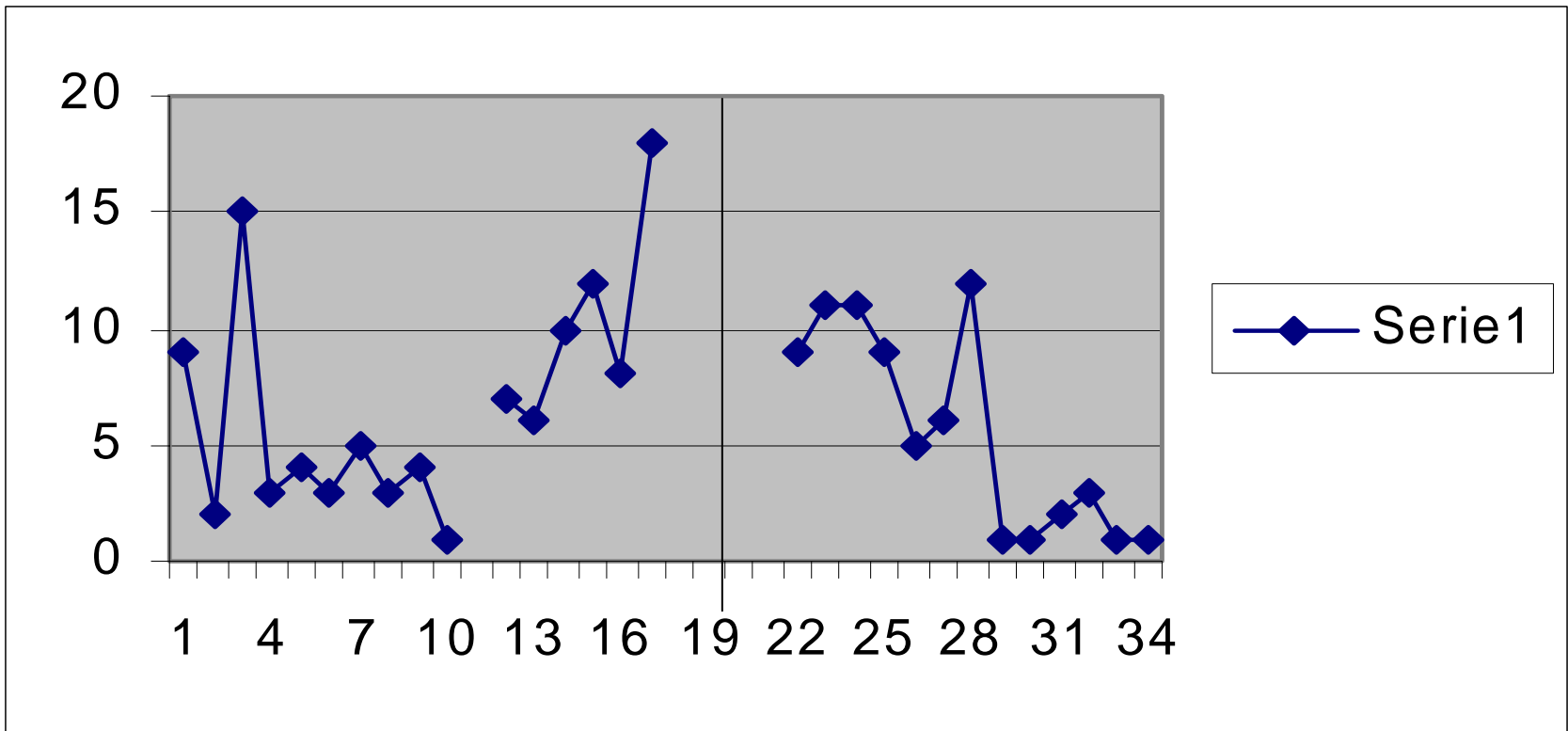
INSATSER

- PECS
- Samarbetsövningar
- Koppla uppmärksamhet och positiv förstärkning till ett armband som sedan tas av vid problembeteende

RESULTAT

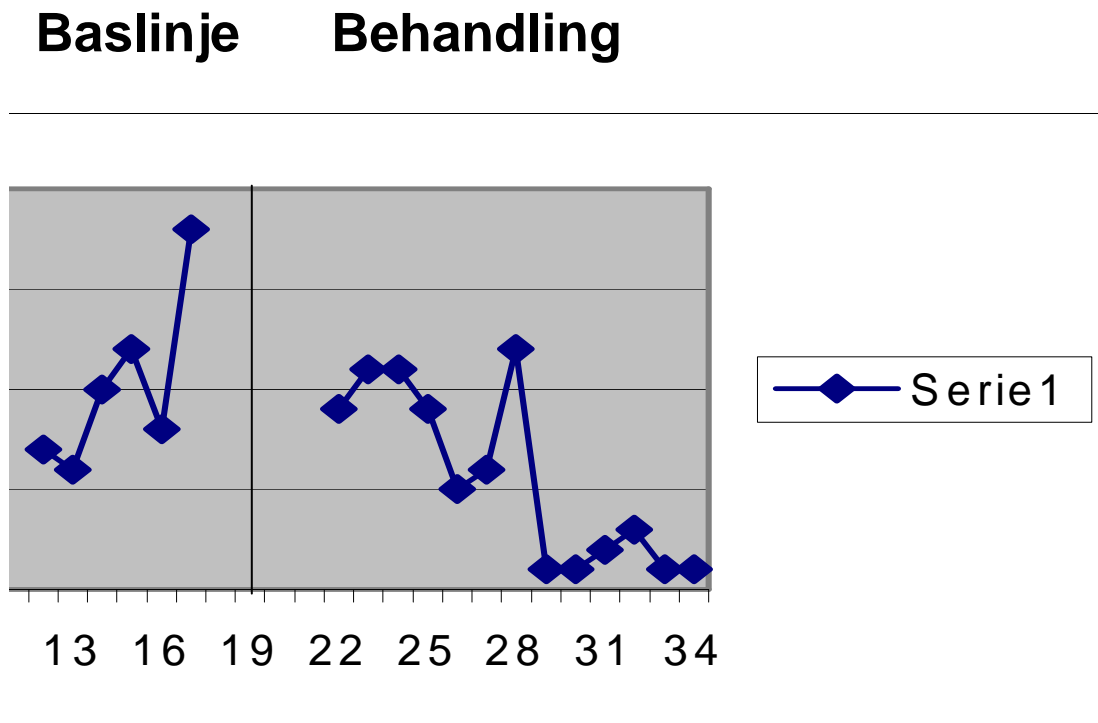
Baslinje

Behandling

Ulrika Långh

ENDAST FREKVENSMÄTNING

Ulrika Långh